

Mottagare

Regeringskansliet

Utbildningsdepartementet

u.remissvar@regeringskansliet.se

Svar på remiss avseende promemorian utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter (U2025/01126)

Sammanfattning

Mälardalens universitet (MDU) ställer sig övergripande positivt till utredningens förslag. Remissvaret inleds med en summering av kommentarer på övergripande nivå och följs sedan av mer detaljerade synpunkter på specifika avsnitt.

Tydlighet och transparens gentemot studenterna

Universitetet vill framhålla att förslagen sammantaget bidrar till en ökad transparens gentemot presumtiva studenter kring vilka registerkontroller som kommer att genomföras och hur resultaten av dessa kontroller kan påverka utbildningens progression samt i förlängningen möjligheten till legitimation och anställning. Samtidigt innebär förslagen som lämnas sammantaget att en student kan antas till en utbildning men sedan stoppas i samband med verksamhetsförlagd utbildning (VFU) eller ansökan om legitimation på grund av olika omfattning i belastningsregisterkontrollen vilket är problematiskt ur flera perspektiv. Det är viktigt att dessa skillnader tydligt informeras presumtiva studenter i det fall registerkontroller inför antagning införs.

Universitetet anser inte att promemorian tydligt redogör för alla aspekter av antagningsprocessen. En aspekt som inte tydligt framgår är förutsättningarna att hinna anta en ny student i det fall någon student faller bort under urval 1 och 2. Det är oftast kort om tid mellan att behörigheter och urval har genomförts och att antagningsbeskeden skickas ut, samtidigt är det viktigt att processen med reservantagning inte drar ut på tiden då det i flera fall handlar om samhällskritiska utbildningar där lärosätena inte har råd att förlora studenter på grund av ett utdraget antagningsförfarande.

Universitetet ser även positivt på förslaget gällande ny grund för avskiljande.

I relation till förslaget om ny grund för avskiljande vill universitetet, medveten om att detta ligger utanför utredningens uppdrag, likväl lyfta att studenter inom

behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning är undantagna högskoleförordningens regelverk för disciplinära åtgärder. Universitetet utgår från att dessa studenter även är undantagna från det nya avskiljandeinstitutet. Att åtgärder inte kan vidtas mot s.k. basårsstudenter som uppvisar ett problematiskt beteende, anses bekymmersamt.

Specifika synpunkter på enskilda avsnitt

8. En utökad registerkontroll inom bland annat förskola, grundskola och gymnasieskola

8.8 Tidsgränsen för hur gammalt registerutdraget får vara ska kortas

MDU anser att det är problematiskt att det är olika omfattning på belastningsregisterkontrollerna och kontrollerna i samband med VFU eller ansökan om legitimation. Utifrån att det är en utökad belastningsregisterkontroll som görs i samband med VFU och att verksamhetsutövaren kan göra lämplighetsbedömningar kan det leda till att verksamhetsutövaren väljer att inte ta emot en student som blivit antagen till utbildningen.

Här skulle universitetet vilja se ett förtydligande kring omfattningen av universitetets ansvar för att i dessa lägen ordna en VFU-placering för studenten. Universitetet konstaterar att vägledning kan sökas i Justitiekanslerns beslut 2011-08-08 med dnr 2788-09-40. Det vore dock önskvärt ur såväl studentens som utbildningsanordnarens perspektiv att ansvaret samt dess eventuella begränsningar tydliggjordes.

Inom vissa utbildningar har studenterna vid MDU samma placering under hela utbildningen. Universitetet anser inte att det är tydligt vad som gäller för en student som återkommer till samma verksamhetsutövare vid flera tillfällen under sin utbildning, ska studenten då uppvisa nya utdrag vid varje VFU-period? Utifrån att registerkontroll inte per automatik ska göras under pågående anställning borde studenten inte behöva visa upp nya utdrag samtidigt föreslås en striktare hållning när det gäller förnyad anställning hos samma arbetsgivare vilket skulle tala för det motsatta.

12. Kontroll i belastningsregistret inför antagning till högskoleutbildning

12.3 Antagning till högskoleutbildning

MDU ställer sig positivt till ett förslag om kontroll i belastningsregistret inför antagning till högskoleutbildning. Då detta är ett krav för att studenterna ska

kunna göra sin VFU, få sin legitimation och framgent verka inom yrket är det önskvärt med en enhetlig hantering av detta.

Främst utifrån studentperspektivet men även lärosätenas och ett samhällsekonomiskt perspektiv anser universitetet att det är viktigt att den som antas till en utbildning också bedöms kunna genomföra utbildningen samt verka inom den sektor som utbildningen syftar till. Förslaget innebär ett förtydligande gentemot studenterna att belastningsregisterkontroller är en del av det yrke de utbildar sig till. Utifrån den aspekten är det olyckligt att det är olika uppgifter om brott som ska ingå i utdraget beroende på om utdraget ska användas för antagning till utbildning, inför VFU-placering eller för att utfärda legitimation eller anställa en person. De examina som berörs av förslagen blir inte kompletta utan att studenterna kan göra sin VFU och för den kommande yrkesutövningen även få ut sin legitimation efter avslutad utbildning.

När det gäller antagningsprocessen har universitetet utifrån promemorian svårt att bedöma hur förslaget kommer att påverka antagningsprocessen mer i detalj. Det gäller exempelvis förutsättningarna att anta en ny student i det fall en student som skulle blivit erbjuden plats inte kan antas efter registerkontrollen. Det är en kort tid mellan urval och antagning. Kommer det att finnas tid att göra nya kontroller och anta nya studenter inom samma omgång eller kan en konsekvens bli att det blir "tomma" platser på utbildningen? För universitetet är det inte heller tydligt vilken information lärosätena kommer att ha tillgång till. Exempelvis om det kommer att synas att en student inte antagits på grund av resultatet av registerkontrollen. Idag sker reservantagning av studenter vid universitetet, innebär det att universitetet framöver kommer att ansvara för registerkontrollen vid reservantagning?

Universitetet förstår att det finns anledning att vara restriktiv med vilka kontroller som görs och när. Samtidigt är en godkänd registerkontroll en förutsättning för att kunna bli antagen till utbildningen och universitetet uppfattar det därmed snarast som ett behörighetskrav om än inte ett förkunskapskrav. Hur ser möjligheterna ut för att göra registerkontrollen av samtliga behöriga sökande inför urvalet? Ett sådant förfarande skulle innebära att de studenter som finns med i urvalet är de studenter som kan antas i de fall det blir en ledig plats på en utbildning och hela registerkontrollen skulle då kunna hanteras av UHR i ett steg.

Universitetet anser att promemorian inte tydligt anger om kontrollerna i belastningsregister kommer att genomföras endast i samband med antagning till utbildningsprogrammet eller om det kommer att hanteras vid varje termin i samband med att studenterna söker kurser inom programmet via antagning.se.

13. En ny avskiljandegrund för högskolan och yrkeshögskolan

Universitetet ställer sig generellt positivt till de förslag som lyfts gällande ny grund för avskiljande av studenter i högskolan.

Universitetet uppfattar det som att skrivningarna även rör doktorander utifrån följande formulering på sidan 175 *Med student avses den som är antagen till och bedriver högskoleutbildning (1 kap. 4 § högskoleförordningen [1993:100])*. När det gäller specifikt doktorander finns behov av att förtydliga hur ett eventuellt avskiljande påverkar doktorandens möjlighet till förlängning, vad som gäller för en doktorand som är anställd vid universitetet och vilka möjligheter lärosätena har att häva avtal i de fall doktoranden har en extern arbetsgivare.

13.8 ...och därigenom visat sig uppenbart olämplig att bedriva högskolestudier

Universitetet uppfattar det förslag som läggs fram som övervägande tydligt och rättssäkert. Samtidigt vill universitetet tydliggöra att det finns en problematik i den långa process som förslaget kommer innebära. Det krävs att studenten har visat ett beteende som inte är acceptabelt vilket lett till en disciplinär påföljd och att studenten efter det fortsatt med beteendet. Om den berörda utbildningen är relativt kort kan studenten när processen är avslutad även ha hunnit avsluta sina studier. Universitetet uppfattar att studenten förväntas delta i undervisningen under tiden utredningarna pågår vilket innebär en potentiell stor påverkan på många personer vid universitetet, såväl studenter som lärare.

Utifrån utredningens hållning att centralt för prövningen av olämplighet ska vara bland annat om agerandet har påverkat andra studenter och deras rätt till utbildning av hög kvalitet, vill universitetet framhålla att det även vore önskvärt att påverkan på lärare och övrig personals arbetsmiljö kunde lyftas fram särskilt.

Universitetet anser att promemorian inte tydligt beskriver vad som gäller för en student som uppvisar ett olämpligt beteende gentemot en elev, vårdtagare eller handledare i samband med VFU.

13.9 Ett beslut enligt den nya avskiljandegrunden ska tidsbegränsas

Universitetet anser att det utifrån flera perspektiv är problematiskt att en student utan ansökan till lärosätet kan återuppta sina studier. Dels handlar det om universitetets möjlighet att på olika sätt förbereda för att studenten kommer tillbaka till utbildningen. Det kan exempelvis handla om att hitta VFU placering eller handledare. I promemorian används samma skrivning som vid omprövning av ett beslut om avskiljande, vilket kan ske tidigast två år efter beslut har fattats. En viktig skillnad mellan dessa förfaranden är att det i nuvarande förslag inte kommer göras någon prövning av studenternas förutsättningar att bedriva

högskolestudier på det sätt som görs enligt nu gällande förordning. En student kan med andra ord komma tillbaka och under de år som gått förändrat beteendet men det skulle också kunna vara så att studenten fortfarande beter sig på samma sätt som vid avskiljandet.

Universitetet anser att det är positivt att det är högskolans avskiljandenämnd (HAN) som gör bedömningen i ärendet. Genom att beslutet fattas av HAN finns större möjlighet till enhetlig tillämpning och att beslutet blir giltigt nationellt. Där skulle universitetet önska ett förtydligande kring hur lärosätena kommer att informeras då studenter har fått ett beslut om avskiljande.